

کارمندان ملل متحد و نیز آزمایشگاه‌هایی در انگلیس وجود دارد که نشان می‌دهد حمله شیمیایی گاز سرین در اوت ۲۰۱۳، به وسیله مخالفان دولت سوریه انجام شده است. در این میان، تمایلاتی از جانب کابینه اردوغان وجود داشت تا او باما را به حمله به سوریه در واکنش به نقض خطوط قرمز، برانگیزد. همچنین شواهدی مؤید قصد ترکیه و عربستان برای تسهیل دستیابی النصره به گاز سرین و تولید آن در گستره‌ای وسیع در سوریه است (Hersh, 2014).

۱-۲-۳. فاز سوم منازعه سوریه: مداخله مستقیم دولت‌های خارجی در منازعه سوریه

ایالات متحده به صورت غیرمستقیم از سال ۲۰۱۲، با مأموریت سازمان سیا و آژانس‌های آمریکایی برای تسلیح گروه‌های ضد دولتی و به واسطه متحدین منطقه‌ای خود، در سوریه مداخله کرده است، اما درگیری مستقیم آن در ۲۳ سپتامبر ۲۰۱۴ با حمله به درون سوریه آغاز شد. در این حملات ایالات متحده و پنج متحد عرب آن؛ یعنی عربستان سعودی، قطر، بحرین، امارات متحده عربی و اردن به بهانه هدف‌گیری مواضع داعش شرکت داشتند. این مداخله بعداً با آرایش نیروهای آمریکایی در سوریه در اکتبر ۲۰۱۵ و سپس ورود مستقیم ترکیه به جنگ در ۲۴ آگوست ۲۰۱۶ قطعی شد. پیش از این شاهد ورود مستقیم روسیه به جنگ، با دعوت رسمی دولت سوریه، در ۳۰ سپتامبر ۲۰۱۵ با بمباران مواضع گروه‌های جهادی بودیم (Hosenbal, 2012 & CRS, 2020: 3).

۱-۳-۳. درگیری گروه‌های غیردولتی مسلح در دور جدید منازعه عراق

۱-۳-۱. فاز چهارم منازعه عراق: سرایت منازعه از سوریه به عراق

ابوبکر البغدادی در ژوئن ۲۰۱۴، خلافت دولت اسلامی عراق و شام را اعلام داشت و بخش‌های وسیعی از عراق را اشغال کرد. این امر نتیجه ورود حجم عظیمی از تسلیحات و ۲۰ هزار مبارز خارجی از مرز ترکیه و به‌طور مقدم دلارهای نفتی عربستان سعودی بود (Porter, 2017; CBS News, 2015; Muir, 2017). پیش‌تر «نخست وزیر مالکی»، عربستان و قطر را در این زمینه متهم کرده بود: «من آنها را